

V Bruseli 7. decembra 2015
(OR. en)

15071/15

SOC 711
EMPL 464

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od: Generálny sekretariát Rady

Dátum: 7. decembra 2015

Komu: Delegácie

Č. predch. dok.: 13766/15 SOC 643 EMPL 423

Predmet: Podpora sociálneho hospodárstva ako kľúčovej hybnej sily hospodárskeho
a sociálneho rozvoja v Európe
– závery Rady (7. decembra 2015)

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady s názvom „Podpora sociálneho hospodárstva ako kľúčovej hybnej sily hospodárskeho a sociálneho rozvoja v Európe“, ktoré prijala Rada (EPSCO) na svojom 3 434. zasadnutí 7. decembra 2015.

Podpora sociálneho hospodárstva ako kľúčovej hybnej sily hospodárskeho a sociálneho rozvoja v Európe

Závery Rady

Rada Európskej únie

UZNÁVAJÚC, ŽE:

1. Sociálne hospodárstvo, ktoré spája rozsiahla a bohatá rozmanitosť organizačných foriem formovaných rôznorodými vnútroštátnymi a sociálnymi kontextami, ale so spoločnými hodnotami, charakteristickými vlastnosťami a cieľmi, spája udržateľné hospodárske činnosti s pozitívnym sociálnym vplyvom, pričom prispôsobuje ponuku tovarov a služieb potrebám. Zohráva dôležitú úlohu pri transformácii a vývoji súčasných spoločností, systémov sociálneho zabezpečenia a hospodárstiev, čím značne prispieva k hospodárskemu, sociálnemu a ľudskému rozvoju v celej Európe, ako aj mimo nej, a dopĺňa existujúce systémy sociálneho zabezpečenia v mnohých členských štátoch.
2. Sociálne hospodárstvo ďalej prispieva k dosiahnutiu viacerých kľúčových cieľov EÚ vrátane dosiahnutia inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, vysokokvalitných pracovných miest, sociálnej súdržnosti, sociálnej inovácie, miestneho a regionálneho rozvoja a ochrany životného prostredia. Je tiež dôležitým nástrojom, ktorý prispieva k zabezpečeniu blahobytu ľudí. Ešte dôležitejšia je skutočnosť, že sociálne hospodárstvo je odvetvím, ktoré prekonalo hospodársku krízu oveľa ľahšie než iné odvetvia a získava čoraz väčšie uznanie na európskej úrovni¹.
3. V posledných rokoch sa sociálne hospodárstvo čoraz väčšmi politicky zviditeľňuje ako odvetvie, ktoré predstavuje významný pilier, najmä z hľadiska zamestnanosti a sociálnej súdržnosti v celej Európe, a ktoré je tiež kľúčom k splneniu cieľov stratégie Európa 2020.

¹ Správa organizácie CIRIEC (2012): Sociálne hospodárstvo v Európskej únii.

4. Už v roku 2009 prijal Európsky parlament uznesenie, v ktorom uznal, že sociálne hospodárstvo je kľúčovým aktérom pri realizácii cieľov lisabonskej stratégie.²
5. Komisia vo svojom oznámení s názvom „Na ceste k Aktu o jednotnom trhu – Pre vysoko konkurencieschopné sociálne trhové hospodárstvo – 50 návrhov, ako lepšie spoločne pracovať, podnikat’ a obchodovať“³, jasne uviedla, že v prvom desaťročí 21. storočia sa ukázal obrovský inovačný potenciál sociálneho hospodárstva v celej Európe, ako aj mimo nej, a zdôraznil prínos tohto odvetvia v nachádzaní inovačných riešení zásadných sociálno-ekonomických problémov, z ktorých mnohé sú výsledkom sociálneho vylúčenia a starnutia obyvateľstva.
6. V rímskej stratégii z roku 2014⁴ sa identifikovali oblasti, v ktorých je potrebné konať, a to podľa rôznych aktérov, ktorí pracujú na podpore šírenia a posilňovania sociálneho hospodárstva ako kľúčovej hybnej sily hospodárskeho a sociálneho rozvoja v Európe.
7. Vychádzajúc zo silných stránok dlhej tradície sociálneho hospodárstva sú sociálni podnikatelia hnacou silou zmien a aktívne sa podieľajú na vývoji a zavádzaní inovačných riešení veľkých hospodárskych, sociálnych a ekologických problémov, ktorým v súčasnosti Európska únia čelí.
8. Podniky sociálneho hospodárstva odkazujú na súbor organizácií založených na prednosti ľuďí pred kapitálom a zahŕňajú také organizačné formy, ako napr. družstvá, vzájomné poisťovacie spolky, nadácie a združenia, ako aj novšie formy sociálnych podnikov⁵ a môžu sa považovať za nástroje na dosiahnutie sociálnej a hospodárskej súdržnosti v celej Európe, keďže pomáhajú budovať pluralistické a odolné sociálne trhové hospodárstvo. Podniky sociálneho hospodárstva konajú vo všeobecnom záujme a vytvárajú pracovné miesta, poskytujú inovačné sociálne služby a tovar, uľahčujú sociálne začlenenie a podporujú udržateľnejšie a miestne ukotvené hospodárstvo. Sú založené na zásadách solidarity a posilnenia postavenia.

² Uznesenie Európskeho parlamentu z 19. februára 2009 (2008/*2250 (INI)).

³ KOM(2010) 608 v konečnom znení.

⁴ Prijatá počas talianskeho predsedníctva 18. novembra 2014.

⁵ Pojem „sociálny podnik“ je potrebné chápať podobne ako v prípade nariadenia o programe Európskej únie v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie (EaSI) (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 238).

9. Podniky sociálneho hospodárstva sú hospodárske subjekty, ktorých hlavným účelom je dosiahnuť pozitívny sociálny vplyv. Z podstaty podnikov sociálneho hospodárstva vyplýva, že namiesto úsilia o čo najväčší zisk pre vlastníkov a akcionárov používajú tieto podniky väčšinu svojich prípadných ziskov ako prostriedok na dosiahnutie svojich hlavných sociálnych cieľov. Ich činnosti vychádzajú hlavne, ale nie výlučne, z podnikateľského modelu založeného na obmedzenej distribúcii zisku, čím sa väčšina ich ziskov opätovne investuje do ďalšieho rozvoja ich činnosti.
10. V Iniciatíve Komisie pre sociálne podnikanie⁶ sa stanovil komplexný akčný plán na podporu sociálnej inovácie a pomoc pri vytváraní priaznivého prostredia pre sociálne podniky, a to v úzkej spolupráci s členskými štátmi a rôznymi zainteresovanými stranami. V tejto iniciatíve sa identifikovali tri oblasti, v ktorých by opatrenia priniesli skutočnú zmenu a zlepšili situáciu pre sociálne podniky priamo na mieste: zlepšenie prístupu k financovaniu, väčšie zviditeľnenie sociálnych podnikov a optimalizácia právneho prostredia.
11. V balíku o sociálnych investíciách z roku 2013⁷ sa členským štátom poskytlo usmernenie týkajúce sa účinnejších a efektívnejších sociálnych politík a opätovne sa potvrdilo, že pri sociálnych investíciách ide o investovania do ľudí s cieľom posilniť ich zručnosti a schopnosti a pomôcť im plne sa podieľať na zamestnanosti a spoločenskom živote. V čase, keď Európa čelí obrovským výzvam, pokiaľ ide o nezamestnanosť a sociálne vylúčenie, ako aj demografickým zmenám, podniky sociálneho hospodárstva zohrávajú dôležitú úlohu pri posilňovaní súčasných a budúcich vyhliadok žien a mužov v spoločnosti, ako aj na trhu práce.
12. V Štrasburskom vyhlásení⁸ viac ako 2 000 zainteresovaných strán vrátane tvorcov politiky, sociálnych podnikateľov a podporovateľov sociálnych podnikov predstavujúcich veľkú rôznorodosť sociálneho hospodárstva v Európe sa opätovne potvrdilo, že sociálne podniky musia zohrávať dôležitejšiu úlohu pri tvorbe budúcnosti Európy a súčasne identifikovať nové myšlienky a kroky na uvoľnenie ich potenciálu s cieľom podporovať inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast.

⁶ KOM(2011) 682.

⁷ COM(2013) 83 final.

⁸ „Posilňovanie postavenia sociálnych podnikov v záujme inovácie, inkluzívneho rastu a zamestnanosti“ prijaté 16. – 17. januára 2014.

13. V Milánskom vyhlásení⁹ Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru o opatreniach, ktoré sa majú prijať na úrovni EÚ, sa vypracovalo niekoľko návrhov a všeobecných odporúčaní na účinnú podporu pre politiku sociálnych inovácií a sociálnych investícií. Vo vyhlásení sa konkrétne uvádza, že je to štát a orgány verejnej moci vo všeobecnosti, ktoré majú konečnú zodpovednosť za zabezpečenie rovnakého a všeobecného prístupu občanov k sociálnemu zabezpečeniu vysokého štandardu, a že sekundárne ustanovenia sú zvyčajne doplnkom, a nie náhradou primárnych a na štáte založených ustanovení.
14. V uznesení, ktoré prijal Európsky parlament v roku 2015, sa zdôraznila úloha sociálneho podnikania a sociálnej inovácie v boji proti nezamestnanosti¹⁰.
15. V pláne luxemburského predsedníctva na podporu podnikov sociálneho hospodárstva v Európe¹¹ sa zameriava predovšetkým na rozvoj podnikov sociálneho hospodárstva, pričom sa v ňom zdôrazňuje význam komplexného „ekosystému“ pre sociálne hospodárstvo v Európe. Osobitný dôraz sa kladie na potrebu vytvoriť vhodný finančný ekosystém schopný poskytovať účinnú podporu pre sociálnu inováciu.
16. Medzinárodná diskusia o rozvoji sociálneho a solidárneho hospodárstva sa zintenzívňuje a mohla by prispieť k formovaniu programu trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030.

VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY A KOMISIU, ABY V RÁMCI SVOJICH PRÍSLUŠNÝCH OBLASTÍ PRÁVOMOCÍ A S NÁLEŽITÝM OHĽADOM NA ZÁSADU SUBSIDIARITY:

⁹ „Podpora inovácie v záujme lepších sociálnych výsledkov“ (prijaté Európskym hospodárskym a sociálnym výborom 23. októbra 2014).

¹⁰ Uznesenie Európskeho parlamentu z 30. júla 2015 (2014/*2236 (INI)).

¹¹ Má sa prijať 4. decembra 2015 pred decembrovým zasadnutím Rady EPSCO.

17. zaviedli, vykonávali a ďalej rozvíjali, podľa potreby, európske, vnútroštátne, regionálne a/alebo miestne stratégie a programy na zlepšenie sociálneho hospodárstva, sociálneho podnikania a sociálnej inovácie. Jednotlivé stratégie a programy by mali byť založené na konštruktívnom dialógu medzi európskymi, vnútroštátnymi, regionálnymi a/alebo miestnymi orgánmi a všetkými relevantnými zainteresovanými stranami.

V oblasti informovanosti, uznania a vzdelávania:

18. zlepšili viditeľnosť sociálneho hospodárstva, ak je to vhodné prostredníctvom rozvoja partnerstiev, s cieľom zabezpečiť dostatočné znalosti potrebné na tvorbu politiky a lepšie uznanie činností vykonávaných príslušnými zainteresovanými stranami vrátane podnikov sociálneho hospodárstva a ich vplyvu na spoločnosť.
19. vyvinuli úsilie s cieľom ďalej dokumentovať reálny príspevok sociálneho hospodárstva k hlavným makroekonomickým agregátom. Keďže by všetky politiky mali byť založené na faktoch, Eurostat a národné štatistické úrady by mali zvážiť vypracovanie a implementáciu satelitných účtov v ich príslušných štatistikách zameraných na určenie reálneho príspevku sociálneho hospodárstva k hospodárskemu rastu a sociálnej súdržnosti v Európskej únii.
20. zvážili, ako najlepšie monitorovať pokrok v oblasti sociálnych inovácií za použitia existujúcich sociálnych ukazovateľov založených na aktivácii, posilnení postavenia a zapojenia komunity, a to využívaním príslušných strategických správ Výboru pre sociálnu ochranu.
21. tam, kde je to vhodné, podporovali iniciatívy na budovanie kapacít na zvýšenie znalostí a povedomia tvorcov politiky, štátnych zamestnancov a odborníkov o osobitných znakoch sociálneho hospodárstva a podnikov sociálneho hospodárstva a o príležitostiach, ktoré existujú na európskej, národnej a miestnej úrovni, a to najmä v krajinách, kde je sociálna ekonomika naďalej nedostatočne rozvinutá. V tejto súvislosti je tiež relevantné využívať digitálne zručnosti a digitálnu gramotnosť.

22. naďalej rozvíjali a podporovali šírenie poznatkov a skúseností týkajúcich sa podnikov sociálneho hospodárstva, odstraňovať možné umelé prekážky a podporovať dosiahnutie úspor z rozsahu, napríklad s vnútroštátnymi a európskymi sieťami. Okrem toho by sa s rozvinutými a rozvíjajúcimi krajinami mali ďalej posilniť efektívne siete a výmena skúseností.
23. venovali osobitnú pozornosť, ak je to relevantné, rozvoju a realizácii účinných spôsobov zapojenia mladých ľudí do sociálneho hospodárstva, napríklad podporou začlenenia tém týkajúcich sa sociálneho hospodárstva do učebných osnov a činností na všetkých úrovniach vzdelávania a odbornej prípravy. Podniky sociálneho hospodárstva a organizácie, ktoré s nimi spolupracujú, by sa mali nabádať, aby využívali príležitosti, ktoré ponúka program Erasmus+ a iné programy na stáže v celej Európe, čím by sa dala mladým ľuďom možnosť rozvíjať osobitné zručnosti a kompetencie, ako aj zlepšiť ich chápanie sociálneho hospodárstva a súčasne rozvíjať svoje zručnosti a znalosti.

V oblasti sociálnej inovácie:

24. podporovali systematickejšie využívanie sociálnej inovácie v záujme lepších sociálnych výsledkov v európskych a vnútroštátnych programoch lepším prepojením rôznych oblastí politiky, ktoré podporujú integrované prístupy, a podporovať širšie partnerstvá medzi relevantnými zainteresovanými stranami. Rovnako by sa pri rozvoji tejto politiky malo posilniť postavenie jednotlivých príjemcov, ako aj miestnych komunít a mala by sa presadzovať zásada uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti vrátane posúdenia vplyvu na rodovú rovnosť. Komisia a členské štáty by sa mali usilovať o to, aby sa hlavné politiky a nástroje ako je napr. program EÚ Horizont 2020, štrukturálne fondy a politické iniciatívy týkajúce sa lepšej právnej regulácie účinne používali na podporu sociálnej inovácie a podnikov sociálneho hospodárstva.
25. naďalej rozvíjali primeraný ekosystém pre podniky sociálneho hospodárstva na úrovni EÚ a členských štátov, aby tak v plnej miere rozvinuli svoj potenciál ako urýchľovače sociálnej inovácie. Osobitná pozornosť by sa mala venovať aj rozvoju centier, inkubátorov a urýchľovačov sociálnych podnikov a ďalším mechanizmom na zvýšenie účinku.

26. Európska komisia a národné, regionálne a miestne orgány by mali, ak je to vhodné, dôkladne monitorovať vplyv, prenosnosť a príspevky nových partnerstiev v oblasti sociálnej inovácie, pričom je potrebné uznávať a podporovať príslušné úlohy zainteresovaných strán pri rozvoji a vykonávaní sociálne inovačných riešení.

V oblasti regulačného prostredia:

27. uznávali význam spoľahlivého a komplexného právneho rámca pri uvoľňovaní potenciálu podnikov sociálneho hospodárstva a maximalizácii pozitívneho sociálneho vplyvu, pokiaľ ide o rast a zamestnanosť.
28. tam, kde je to vhodné, navrhli osobitné politiky prispôsobené vnútroštátnemu kontextu, najmä s cieľom v plnej miere využiť bohatstvo a rozmanitosť miestnych podnikov sociálneho hospodárstva. Členské štáty by mohli vypracovať svoje vlastné regulačné nástroje, pričom zohľadnia osobitné požiadavky miestnych podnikov sociálneho hospodárstva.
29. tam, kde je to vhodné, navrhli stimuly prispôsobené vnútroštátnemu kontextu s cieľom podporiť rozvoj podnikov sociálneho hospodárstva v každej fáze ich životného cyklu.
30. zohľadnili možnosti, ktoré podnikom sociálneho hospodárstva poskytujú nové smernice o verejnom obstarávaní, a podporovali informovanosť o týchto možnostiach medzi európskymi, vnútroštátnymi, regionálnymi a miestnymi orgánmi, ako aj podnikmi sociálneho hospodárstva.
31. podporovali spravodlivú a obvyklú obchodnú spoluprácu medzi podnikmi sociálneho hospodárstva a tradičnejšími podnikmi, ktoré sú orientované na zisk, napr. podporovaním rozvoja začínajúcich sociálnych podnikov (social „intra-preneurship“ start-ups) v rámci tradičných podnikov. Okrem verejného obstarávania by sa mohla poskytnúť osobitná podpora s cieľom rozvinúť konštruktívne a udržateľné vzťahy v rámci súkromného obstarávania.

32. analyzovali, ktoré finančné nástroje sú najvhodnejšie, a podporovali ich šírenie na všetkých úrovniach s cieľom vytvoriť komplexný finančný ekosystém a umožniť rozvoj a rast podnikov sociálneho hospodárstva.
33. poskytovali prístup, sprístupnili a zverejnili informácie, ak je to potrebné vytváraním partnerstiev, o možnostiach financovania pre podniky sociálneho hospodárstva. tam, kde je to vhodné, zjednodušili organizačné a administratívne požiadavky, aby sa novozaloženým podnikom sociálneho hospodárstva umožnilo začať svoju činnosť.
34. zvážili, či je potrebné vytvoriť a rozvinúť osobitné systémy záruk, ktoré by boli navrhnuté tak, aby vyhoveli vysokej averzii investorov voči riziku, uspokojili potreby sektora týkajúce sa dlhodobého kapitálu a podporili existujúce podniky sociálneho hospodárstva, ako aj sociálne-inovačné začínajúce podniky. mali na pamäti, že sociálne zodpovední investori môžu byť ochotní pri podpore podnikov sociálneho hospodárstva akceptovať nižšiu návratnosť svojich investícií, keďže si cenia sociálny vplyv a nielen finančnú návratnosť, a to za predpokladu, že sú zavedené vhodné inštitucionálne mechanizmy na zníženie toho, ako vnímajú svoje riziko.
35. aktívne využívali nástroje EÚ, ako sú európske štrukturálne a investičné fondy, program EaSI a program Horizont 2020 s cieľom zvýšiť investičné kapacity príslušných sprostredkovateľov a investičnú pripravenosť podnikov sociálneho hospodárstva.
36. podporovali mobilizáciu súkromných zdrojov v rámci kapitálu alebo kvázikapitálu ako prostriedku na podporu rastu podnikov sociálneho hospodárstva.
37. tam, kde je to vhodné, podporovali inovačné a spoľahlivé zakladanie podnikov, a to aj v podobe projektov odkúpenia zamestnancami.

VYZÝVA KOMISIU, ABY:

38. v rámci preskúmania stratégie Európa 2020 zohľadnila sociálne hospodárstvo, sociálnu inováciu a sociálne investičné politiky.
39. podporovala rast sociálneho hospodárstva v Európe prostredníctvom šírenia osvedčených postupov a propagovala budovanie kapacít prostredníctvom výmeny praktických skúseností.
40. presadzovala a podporovala sociálne hospodárstvo voči vnútroštátnym a miestnym orgánom v krajinách, kde je miera nezamestnanosti, najmä mladých ľudí, žien a zraniteľných skupín, vysoká.
41. podporovala konkrétne návrhy na vytvorenie partnerského hodnotenia týkajúceho sa politik a opatrení v oblasti sociálneho hospodárstva a sociálneho podnikania. Partnerskými hodnoteniami by sa mohla podporovať výmena skúseností a osvedčených postupov medzi členskými štátmi, a to prípadne aj v súvislosti s národnými akčnými plánmi na podporu sociálneho hospodárstva, vždy pritom zohľadňujúc národné špecifiká.

NABÁDA PODNIKY SOCIÁLNEHO HOSPODÁRSTVA A SOCIÁLNYCH PODNIKATEĽOV, ABY:

42. sa aktívne zapájali do vypracovania celoeurópskych politik a stratégií, ktorými sa podporuje oblasť ich činnosti. Samotné podniky sociálneho hospodárstva a sociálni podnikatelia by mali podniknúť ďalšie iniciatívy na rozvoj informovanosti a viditeľnosti ich sektora a jeho vplyvu, ako aj priamej spolupráce medzi sebou, s orgánmi verejnej moci a inými zainteresovanými stranami.
43. sa zamerali na sociálne ciele začlenením vhodnej kultúry podnikania a metód, ďalej zlepšovali zastúpenie žien a mládeže na riadení, v ktorom sa uprednostňuje proces inovácie a experimentovanie, a podporovali kultúru hodnotenia.